

ЗАКОН

О ИЗВРШЕЊУ ВАНЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА И МЕРА

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина закона

Члан 1.

Овим законом уређује се поступак извршења ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном, прекршајном или другом судском поступку, које се извршавају у заједници (у даљем тексту: извршење), прописује се сврха, садржај, начин извршења, положај лица у поступку, као и надзор над извршењем.

На извршење из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција, ако овим законом није другачије прописано.

Сврха и садржај извршења

Члан 2.

Извршења ванзаводских санкција и мера спроводе се ради заштите друштва од криминалитета извршењем ванзаводских санкција и мера у заједници са циљем ресоцијализације и реинтеграције осуђених лица.

Послови извршења спроводе се приликом одлучивања о кривичном гоњењу, одређивању и извршењу мера обезбеђења присуства окривљеног, извршењу санкције изречене учиниоцу кажњивог дела, извршењу условног отпуста и пружању подршке и помоћи после извршене казне затвора.

Послови извршења обављају се на основу одлуке јавног тужиоца, суда или на захтев завода за извршење кривичних санкција.

Повереничка служба

Члан 3.

Послове извршења спроводи организациона јединица надлежна за алтернативне санкције (у даљем тексту: Повереничка служба), у оквиру Управе за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: Управа).

У оквиру Повереничке службе образују се повереничке канцеларије за подручје територијалне надлежности једног или више виших судова.

Месна надлежност повереничке канцеларије из става 2. овог члана одређује се према месту пребивалишта, односно боравишта лица укљученог у извршење.

У вршењу послова из своје надлежности повереничка канцеларија сарађује и размењује податке са државним органима, научним установама,

органима локалне заједнице, удружењима и другим институцијама које су од значаја за обављање њихових послова.

Повереничка канцеларија може ради обављања послова из своје надлежности ангажовати стручњаке, као и друга лица, у складу са законом.

Глава друга

ПОЛОЖАЈ ЛИЦА УКЉУЧЕНОГ У ИЗВРШЕЊЕ И ОВЛАШЋЕЊА ПОВЕРЕНИКА

Положај лица укљученог у извршење

Члан 4.

У поступку извршења јемчи се поштовање достојанства лица према којем се спроводе санкције и мере.

Лице према којем се спроводи извршење не сме бити стављено у неравноправан положај због расе, боје коже, пола, језика, вере, политичких и других уверења, националног или социјалног порекла, имовног стања, образовања, друштвеног положаја, сексуалне оријентације или другог личног својства.

Послови извршења

Члан 5.

Послови извршења су:

- 1) праћење извршења обавеза према одлуци јавног тужиоца, када се у односу на осумњиченог одлаже кривично гоњење, као и спровођење обавеза по пресуди донетој на основу закљученог споразума о признању кривичног дела;
- 2) праћење извршења мере забране напуштања стана (у даљем тексту: кућни притвор) и мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем;
- 3) организација, спровођење и праћење извршења казне затвора у просторијама у којима осуђени станује (у даљем тексту: кућни затвор);
- 4) организација, спровођење и праћење извршења казне рада у јавном интересу и заштитног надзора код условне осуде;
- 5) надзор над условно отпуштеним лицем и подршка да лице поштује ограничења која је изрекао суд;
- 6) саветовање и пружање подршке и помоћи лицу после извршене казне затвора да избегну поновно чињење кривичних дела;
- 7) други послови који су од значаја за обављање послова извршења.

Овлашћења Повереника

Члан 6.

Послове извршења обавља државни службеник из повереничке канцеларије (у даљем тексту: Повереник).

Повереник је овлашћен да прикупља податке о лицима према којима се спроводи извршење, да успостави контакт са породицом, да изврши увид у

службену документацију надлежних органа и правних лица и да од њих затражи да му се доставе потребни подаци.

Повереник има својство службеног лица и сва права и дужности која произилазе из тог својства.

Повереник има службену легитимацију чију садржину и изглед прописује министар надлежан за послове правосуђа.

Права, обавезе и заштита лица према којем се спроводи извршење

Члан 7.

Лице према којем се спроводи извршење оствариваће своју здравствену заштиту према општим прописима о здравственој заштити.

Лице према којем се спроводи извршење може променити место пребивалишта или боравишта само уз сагласност органа чијом је одлуком одређено спровођење извршења. Молба за сагласност за промену пребивалишта или боравишта подноси се преко повереничке канцеларије.

Лице према којем се спроводи извршење има право приговора директору Управе на рад Повереника, ако сматра да су поступањем Повереника повређена његова права.

Повереник је дужан да писмено одговори на наводе из приговора у року од три дана од дана пријема приговора.

Директор Управе одлуку о приговору донеће у року од осам дана од дана пријема приговора.

Против појединачних аката директора Управе којима се решава о правима и обавезама лица према којем се спроводи извршење дозвољена је судска заштита, коју у складу са овим законом обезбеђује судија за извршење кривичних санкција (у даљем тексту: судија за извршење).

Заштита података о личности лица према којем се спроводи извршење

Члан 8.

Подаци о лицу према којем се спроводи извршење представљају нарочито осетљиве податке о личности и њихова заштита се врши у складу са законом који уређује заштиту података о личности.

Сви подаци о лицу укљученом у извршење евидентирају се и чувају у досијеу поступања.

Лице укључено у извршење има право увида у свој досије поступања, осим у запажања и стручна мишљења Повереника и других стручних лица, као и података који се односе на трећа лица.

Евиденције

Члан 9.

Евиденције послова извршења води Повереничка служба.

Евиденције се могу водити ручно и електронски.

У оквиру евиденција воде се матичне књиге и досијеи поступања за лица према којима се спроводи извршење.

Евиденције из става 1. овог члана садрже податке о личности и изреченој санкцији, мери или обавези, као и податке од значаја за њихово извршење.

У матичне књиге уписују се следећи подаци о личности: име и презиме, име једног родитеља, јединствени матични број грађана и адреса пребивалишта, односно боравишта.

У досије поступања уписују се следећи подаци о личности: школска спрема, занимање, посебне потребе, брачно стање и подаци о личности чланова породице лица према коме се спроводи извршење (име и презиме чланова породице, сродство, адреса пребивалишта, односно боравишта и број телефона).

Упутство о начину вођења евиденција из става 1. овог члана доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Појединачни програм поступања

Члан 10.

Повереник за послове извршења израђује појединачни програм поступања за свако лице према којем се спроводи извршење.

Појединачни програм поступања израђује се на основу процене личности, личних прилика, здравственог стања, стручних квалификација, процене ризика и потреба лица према којем се спроводи извршење. Програм се израђује у сарадњи са осуђеним лицем.

Појединачни програм поступања садржи методе, поступке и рокове за његово спровођење, носиоце појединих активности и остале податке од значаја за испуњавање сврхе извршења.

Појединачни програм поступања обавезно садржи преузете обавезе или мере које је одредио надлежни орган.

Лице према којем се спроводи извршење упознаће се са садржином појединачног програма поступања, као и са последицама неизвршења обавеза, прихвати га својим потписом, после чега је обавезно извршавати утврђене поступке и мере.

Глава трећа

НАДЗОР НАД ИЗВРШЕЊЕМ ОБАВЕЗА ПРЕМА ОДЛУЦИ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА

Надзор над извршењем обавеза према одлуци јавног тужиоца о одлагању кривичног гоњења

Члан 11.

Када јавни тужилац донесе одлуку о одлагању кривичног гоњења, надзор над извршењем обавеза које су одређене осумњиченом обавља Повереник.

Достављање одлуке јавног тужилаштва

Члан 12.

Јавни тужилац доставља одлуку о одлагању кривичног гоњења са подацима о личности осумњиченог надлежној повереничкој канцеларији у року од три дана од дана доношења одлуке.

Поступање Повереника

Члан 13.

Повереник је дужан да одмах по пријему одлуке предузме потребне радње за њено извршење.

Када је то потребно, и према врсти обавезе, Повереник прибавља потребне податке од породице осумњиченог, полиције, установа здравствене и социјалне заштите, послодавца и других установа, организација и удружења.

Повереник има право непосредног проверавања извршења обавеза.

Извршавање обавеза

Члан 14.

Осумњичени према којем се спроводи извршење, дужан је да испуни обавезе у року и на начин одређеним одлуком јавног тужиоца.

Ако је осумњичени оправдано спречен да испуни обавезе из става 1. овог члана, дужан је да о томе обавести Повереника без одлагања.

Надзор над спровођењем обавеза

Члан 15.

Повереник надзире извршење обавеза и обавештава надлежног јавног тужиоца о спроведеном надзору.

Ако осумњичени не испуњава обавезе које су му одређене, као и у случају из члана 14. става 2. овог закона, Повереник ће о томе обавестити јавног тужиоца и Повереничку службу, уз навођење разлога.

Извештавање

Члан 16.

Повереник, према потреби, доставиће извештај о околностима које битно утичу на извршење обавеза.

Када осумњичени испуни обавезе Повереник о томе, без одлагања, обавештава надлежног јавног тужиоца и Повереничку службу.

Глава четврта

ИЗВРШЕЊЕ ВАНЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА И МЕРА КОЈЕ ЈЕ ОДРЕДИО СУД

Надзор над извршењем мере кућног притвора

Члан 17.

Када суд према окривљеном одреди примену мере кућног притвора контролу поштовања ограничења која су окривљеном одређена одлуком суда обавља Повереничка служба преко Повереника.

Суд ће у својој одлуци назначити да ли се мера кућног притвора извршава са или без примене електронског надзора.

Суд одмах доставља одлуку о примени мере кућног притвора Повереничкој служби.

Ако суд донесе одлуку да се мера кућног притвора извршава уз примену електронског надзора, опрема за електронски надзор активира се одмах после достављања одлуке из става 3. овог члана.

Уређај за лоцирање окривљеног (одашилџач са пратећом опремом), који је нешкодљив по здравље, поставља стручно лице, које при томе даје потребно упутство окривљеном о начину рада уређаја. Повереничка служба управља и уређајем којим се даљински прати кретање окривљеног и његов положај у простору.

Приликом контроле спровођења мере из става 1. овог члана Повереник сарађује са полицијом или другим надлежним државним органом.

Обавезе Повереника

Члан 18.

О кршењу ограничења које је суд окривљеном одредио Повереник без одлагања обавештава суд, полицију и Повереничку службу.

Повереник обавештава суд и о другим околностима од значаја за примену електронског надзора.

Надзор над извршењем мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем, односно друге мере одређене одлуком суда

Члан 19.

Када суд донесе одлуку којом је окривљеном изречена забрана прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем, односно друге мере одређене одлуком суда, са обавезом јављања окривљеног Поверенику, одлуку доставља Повереничкој служби.

Повереник је дужан да у року од три дана од дана пријема одлуке изради програм поступања са којим упознаје окривљеног.

Повереник одмах обавештава суд, полицију и Повереничку службу о кршењу обавезе јављања.

Извршење казне кућног затвора

Члан 20.

Пре доношења одлуке о извршењу казне кућног затвора са применом електронског надзора, суд ће утврдити да ли постоје техничке и друге могућности за извршење ове казне.

Ако није у могућности да утврди услове из става 1. овог члана, суд ће од Повереничке службе затражити извештај о постојању техничких и других могућности од значаја за извршење ове казне.

После добијања извештаја суд ће у својој одлуци назначити да ли ће се казна кућног затвора извршавати са или без примене електронског надзора.

Ако суд није назначио у пресуди да ли ће се казна извршавати са или без примене електронског надзора, суд је дужан да се без одлагања изјасни о начину извршења казне.

Праћење извршења казне кућног затвора

Члан 21.

Правноснажну и извршну одлуку о кућном затвору суд доставља Повереничкој служби.

Повереник утврђује програм поступања и прати извршење казне из става 1. овог члана.

Извршење казне кућног затвора са применом мере електронског надзора

Члан 22.

Када суд одреди да се извршење казне кућног затвора спроводи са применом мере електронског надзора, примену спроводи Повереничка служба, у сарадњи са полицијом.

Постављање уређаја за лоцирање осуђеног (одашиљач са пратећом опремом) обавља се на начин предвиђен одредбама члана 17. ст. 4. до 6. овог закона.

Права и обавезе осуђеног

Члан 23.

Осуђени коме је одређен кућни затвор не сме напуштати просторије у којима станује, осим у случајевима предвиђеним овим законом.

Осуђени из става 1. овог члана има право на боравак ван просторија у којима станује у трајању од највише два часа дневно у периоду од 13 до 17 часова.

Директор Управе, на образложени предлог Повереника, донеће одлуку о одузимању права из става 2. овог члана ако се утврди да је дошло до злоупотребе тог права.

Против одлуке директора Управе из става 3. овог члана осуђени може изјавити жалбу у року од три дана од дана достављања судији за извршење.

Жалба из става 4. овог члана не задржава извршење одлуке.

Посебни разлози за напуштање просторије

Члан 24.

Одлуком директора Управе осуђени може напустити просторије у којима станује у следећим случајевима:

- 1) због пружања нужне медицинске помоћи осуђеном или члану његовог породичног домаћинства, ако је за пружање медицинске помоћи неопходно напуштање просторија;
- 2) ради одласка на посао, ако кривично дело за које је осуђен није у вези са радом;
- 3) ради похађања наставе током редовног школовања;
- 4) због одазивања на позив државног органа;
- 5) због одласка на полагање испита;
- 6) због тешке, акутне или хроничне болести, ради одласка на редовне здравствене прегледе или стационараног лечења;
- 7) због свог венчања или венчања крвног сродника до другог степена сродства;
- 8) због смрти блиског сродника;
- 9) због обавезе старања према члановима уже породице предвиђене законом, у случају да ту обавезу не може да обавља друго лице;
- 10) због сезонских пољопривредних радова, ако се осуђени бави пољопривредом као сталном делатношћу;
- 11) због других нарочито оправданих разлога за које осуђени може поднети образложену молбу.

Одлуку о дозволи напуштања просторија у којима осуђени станује, у случајевима из става 1. овог члана, доноси директор Управе, на молбу осуђеног.

Осуђени подноси молбу преко Повереника који је са мишљењем о основаности доставља Повереничкој служби.

Са одлуком о дозволи напуштања просторија у којима осуђени станује упознаје се суд и месно надлежна полицијска управа.

Прекид извршења казне кућног затвора

Члан 25.

Ако је осуђеном дозвољен боравак ван просторија у којима станује из разлога прописаним у члану 24. став 1. тачка б) овог закона, а на стационарном или бањском лечењу се налази дуже од 15 дана прекида му се извршење казне, док траје лечење.

Одлуку о прекиду казне доноси директор Управе.

Директор Управе опозива одлуку о прекиду извршења казне ако накнадно утврди да нису постојали или су престали разлози због којих је прекид одобрио или осуђени прекид користи противно одобреној сврси.

Против одлуке којом се опозива прекид извршења казне, осуђени може изјавити жалбу судији за извршење, у року од три дана од дана пријема одлуке.

Жалба из става 4. овог члана не одлаже извршење одлуке.

Поступак у случају хитне медицинске интервенције

Члан 26.

У случају да осуђени није у могућности да унапред поднесе молбу, због потребе пружања хитне медицинске помоћи осуђеном или члану његовог породичног домаћинства, осуђени може напустити просторије у којима станује.

О напуштању просторија из става 1. овог члана осуђени или члан његовог породичног домаћинства у најкраћем могућем року телефоном или на други начин обавештава Повереника и доставља му извештај здравствене установе о здравственом стању осуђеног, односно члана његовог породичног домаћинства.

У случају из става 1. овог члана, Повереник одмах обавештава руководиоца Повереничке службе.

По прибављеном извештају здравствене установе, ако је осуђени задржан на даљем лечењу, а на предлог руководиоца Повереничке службе, директор Управе у најкраћем року доноси одлуку о дозволи напуштања просторија у којима осуђени станује.

Опозив одлуке о дозволи напуштања просторије

Члан 27.

Директор Управе опозива одлуку о дозволи напуштања просторија у којима осуђени станује, ако:

- 1) више не постоје околности из члана 24. став 1. овог закона;
- 2) се накнадно утврди да су подаци наведени у молби осуђеног, на основу којих је донета одлука о дозволи напуштања просторија у којима осуђени станује, неистинити;
- 3) осуђени злоупотребљава дозволу напуштања просторије.

Против одлуке којом се опозива дозвола за напуштање просторија у којима осуђени станује, осуђени може изјавити жалбу судији за извршење, у року од три дана од дана пријема одлуке.

Жалба из става 2. овог члана не одлаже извршење одлуке.

Обавештавање о кршењу обавеза осуђеног

Члан 28.

Повереник преко Повереничке службе обавештава суд о кршењу обавеза осуђеног, односно о околностима које онемогућавају извршење казне.

Самовољно напуштање просторија

Члан 29.

У случају да осуђени самовољно напусти просторије у којима станује једном у трајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова Повереничка служба о томе, без одлагања, обавештава суд који је донео првостепену пресуду.

По пријему обавештења из става 1. овог члана судија појединац суда који је донео првостепену пресуду без одлагања, а најкасније у року од 24 часа, донеће решење да осуђени остатак казне затвора издржи у заводу за извршење казне затвора и наређује издавање потернице.

Наредба за издавање потернице доставља се органима полиције ради извршења.

Време проведено у бекству не урачунава се у време извршења казне.

Поступање Повереника

Члан 30.

У поступку извршења казне кућног затвора Повереник може без претходне најаве да проверава да ли се осуђени налази у просторијама у којима станује или другом месту које је предвиђено програмом поступања.

Провере из става 1. овог члана обављају се посетом осуђеном у просторијама у којима станује, односно месту где ради и разговорима са члановима његовог породичног домаћинства и послодавцем.

Провера путем телефонског разговора обавља се на тај начин што Повереник позива фиксни телефонски број власника просторија у којима осуђени станује и разговара са осуђеним, као и са члановима његовог породичног домаћинства.

Обавештавање

Члан 31.

По извршеној казни кућног затвора Повереник обавештава суд и полицију преко Повереничке службе.

Извршење казне кућног затвора без мера електронског надзора

Члан 32.

На начин извршења казне кућног затвора без примене мера електронског надзора, сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује извршење казне кућног затвора са применом мере електронског надзора.

Превремено отпуштање

Члан 33.

Директор Управе може превремено отпустити осуђеног са издржавања казне највише три месеци до истека казне, ако је издржао девет десетина казне, због доброг владања осуђеног и постигнутих резултата у програму поступања, на предлог руководиоца Повереничке службе.

Предлог из става 1. овог члана подноси се на основу мишљења Повереника.

Извршење условне осуде са заштитним надзором

Члан 34.

Суд који је одлучивао у првом степену дужан је да извршну одлуку, с подацима о личности осуђеног лица прибављеним током кривичног поступка, достави надлежној повереничкој канцеларији у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Дужности и права Повереника и осуђеног лица

Члан 35.

Повереник је дужан да одмах, по пријему одлуке, предузме потребне радње за њено извршење и да по потреби успостави сарадњу са породицом осуђеног, полицијом, установама здравствене и социјалне заштите, послодавцем и другим установама, организацијама и удружењима.

Повереник је дужан да у року од 15 дана од дана пријема одлуке изради програм извршења заштитног надзора.

Повереник упознаје осуђеног са програмом и са последицама неизвршења обавеза.

Програм из става 2. овог члана Повереник доставља надлежном суду и одговарајућем органу, установи, организацији, односно послодавцу из става 1. овог члана.

На програм из става 2. овог члана осуђено лице има право на приговор надлежном суду у року од три дана од дана упознавања са програмом.

Праћење извршења и обавештавање

Члан 36.

Повереник ће одмах обавестити суд и Повереничку службу о почетку и завршетку заштитног надзора у вези са извршењем условне осуде.

У случају да извршење заштитног надзора не отпочне у року од 30 дана после пријема извршне одлуке или осуђени не прихвати извршење заштитног надзора, Повереник је дужан да одмах о томе обавести суд који је одредио заштитни надзор.

Ако осуђени током спровођења програма не испуњава обавезе које су му одређене, Повереник ће о томе обавестити суд и Повереничку службу, уз навођење разлога.

Повереник ће доставити суду и Повереничкој служби извештај о околностима које битно утичу на спровођење програма.

Предлог за измену обавеза или укидање заштитног надзора

Члан 37.

На основу оствареног успеха у извршењу заштитног надзора Повереник ће у извештају предложити суду да замени или укине поједине обавезе осуђеног.

Ако на основу остварених позитивних резултата сматра да је у потпуности испуњена сврха заштитног надзора, Повереник ће у извештају

предложити суду да се осуђеном укине заштитни надзор пре истека рока проверавања.

Извршење казне рада у јавном интересу

Члан 38.

Суд који је одлучивао у првом степену дужан је да извршну одлуку, с подацима о личности осуђеног лица прибављеним током кривичног поступка, достави Повереничкој канцеларији у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

Закључење уговора о извршењу казне рада у јавном интересу

Члан 39.

Рад у јавном интересу не сме угрожавати здравље и безбедност осуђеног и обавља се код правног лица које се бави пословима од јавног интереса, а нарочито хуманитарним, здравственим, еколошким или комуналним делатностима.

Управа закључује уговор о сарадњи са правним лицем из става 1. овог члана о обављању рада у јавном интересу којим се одређују међусобни односи Управе, послодавца и осуђених у вези са обављањем рада у јавном интересу.

Повереничка служба води евиденцију о закљученим уговорима из става 2. овог члана.

Руководилац Повереничке службе или лице које он овласти, доноси одлуку о упућивању осуђеног на рад у јавном интересу код одређеног послодавца, коју доставља осуђеном и послодавцу.

Избор послодавца, врсту посла и програм рада одређује Повереник.

Управа осигурава осуђене за случај повреде на раду.

Праћење извршења и обавештавање

Члан 40.

Повереник ће обавестити суд и Повереничку службу о почетку и завршетку извршења казне рада у јавном интересу.

Повереник ће суду и Повереничкој служби доставити извештај о околностима које битно утичу на реализацију програма.

Обавезе и права осуђеног

Члан 41.

Осуђени је дужан да обави рад у предвиђеном року и на начин одређен програмом.

Ако је осуђени оправдано спречен да испуни програмом предвиђене обавезе, дужан је да о томе обавести Повереника и послодавца најкасније у року од 24 часа од настанка разлога спречености.

Осуђени има право да контактира Повереника на договорен начин.

Предлог за умањење трајања казне рада у јавном интересу

Члан 42.

Ако Повереник утврди да осуђени испуњава све своје обавезе везане за рад у јавном интересу, благовремено ће писмено предложити суду да трајање казне рада у јавном интересу умањи за једну четвртину, у складу са одредбама Кривичног законика.

Поступање Повереника у случају занемаривања радне обавезе

Члан 43.

Ако Повереник на основу обавештења представника послодавца установи да осуђени током спровођења програма грубо занемарује своје радне обавезе, обавиће разговор са осуђеним, дати му потребне савете и упозорити га на последице таквог његовог поступања.

Ако осуђени и после упозорења настави да грубо занемарује своје радне обавезе, Повереник ће о томе известити суд и Повереничку службу, уз навођење чињеница, околности и разлога.

Глава пета

**НАДЗОР НАД ИЗВРШЕЊЕМ МЕРА ОДРЕЂЕНИХ УЗ
УСЛОВНИ ОТПУСТ**

Извршење условног отпуста

Члан 44.

Надзор над условно отпуштеним лицем обавља Повереничка служба ако је у одлуци о условном отпусту суд одредио да је осуђени дужан да испуни једну од следећих обавеза:

- 1) јављање органу надлежном за извршење заштитног надзора;
- 2) оспособљавање учиниоца за одређено занимање;
- 3) прихватање запослења које одговара способностима учиниоца;
- 4) уздржавање од посећивања одређених места, локала или приредби, ако то може бити прилика или подстицај за поновно вршење кривичних дела;
- 5) благовремено обавештавање о промени места боравка, адресе или радног места;
- 6) уздржавање од употребе дрога или алкохолних пића;
- 7) посећивање одређених професионалних и других саветовалишта или установа, и поступање по њиховим упутствима;
- 8) испуњење других обавеза које су предвиђене кривичноправним одредбама.

Суд који је донео одлуку о условном отпусту којом одређује испуњење једне или више обавеза из става 1. овог члана, дужан је да извршну одлуку без одлагања достави Повереничкој служби.

Надзор над спровођењем обавеза

Члан 45.

Надзор над условно отпуштеним лицем спроводи Повереник, који утврђује и прати програм извршења условног отпуста.

Примена електронског надзора

Члан 46.

У случају да је суд донео одлуку о условном отпусту којом је одредио да је осуђени дужан да испуни обавезе предвиђене кривичноправним одредбама уз примену електронског надзора, електронски надзор не може трајати дуже од једне године, нити дуже од трајања условног отпуста.

На примену електронског надзора из става 1. овог члана, сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује извршење казне затвора без напуштања просторија у којима осуђени станује са електронским надзором.

Дужности и права Повереника и осуђеног лица

Члан 47.

Осуђени је дужан да се одмах по пуштању на условни отпуст јави надлежној Повереничкој канцеларији.

Повереник је дужан да одмах по пријему одлуке успостави контакт са службом третмана у заводу, предузме потребне радње за њено извршење и да по потреби успостави сарадњу са породицом осуђеног, полицијом, установама здравствене и социјалне заштите, послодавцем и другим установама, организацијама и удружењима.

Повереник је дужан да у року од осам дана од дана пријема одлуке донесе програм, узимајући у обзир утврђени програм припреме за отпуст завода у коме је осуђени издржавао казну затвора.

Повереник упознаје осуђеног са програмом из става 3. овог члана, као и са последицама неизвршења обавеза.

Програм из става 3. овог члана Повереник доставља суду који је донео одлуку о условном отпусту и одговарајућем органу, установи, организацији.

Јављање надлежном органу

Члан 48.

У циљу успешног спровођења програма извршења обавеза осуђени мора да се јавља Поверенику у време, на начин и на месту које Повереник одреди.

Оспособљавање осуђеног за занимање

Члан 49.

Осуђени је дужан да испуњава обавезе редовног или ванредног школовања или друге утврђене облике стручног оспособљавања или стицања вештина.

Прихватање одговарајућег запослења

Члан 50.

Осуђени у сарадњи са Повереником и Националном службом за запошљавање активно учествује у проналажењу одговарајућег запослења према понуђеним пословима на тржишту рада.

Уздржавање од посећивања одређених места

Члан 51.

Осуђени је дужан да се придржава забране посећивања одређених места која могу бити прилика или подстицај за поновно вршење кривичних дела.

Обавештавање о промени места боравка и радног места

Члан 52.

Осуђени је дужан да у року од три дана обавести Повереника о промени места боравка, адреси или промени радног места, ако то не учини сматраће се да није испунио обавезу из одлуке о условном отпусту.

Уздржавање од употребе дрога и алкохола

Члан 53.

Осуђени је дужан да се уздржава од употребе дроге, алкохола и других психоактивних супстанци.

Ако Повереник основано сумња да се осуђени не придржава обавезе из става 1. овог члана, а на основу непосредног увида или информација добијених од породице или других лица блиских осуђеном, овлашћен је да обави одговарајуће тестирање на присуство психоактивних супстанци.

Ако Повереник на основу резултата теста утврди да се осуђени не придржава обавезе из става 1. овог члана, или ако осуђени одбије тестирање сматраће се да није испунио обавезу из одлуке о условном отпусту.

Посећивање саветовалишта

Члан 54.

Осуђени је дужан да се укључи у третман у одговарајућем саветовалишту или установи, у складу са програмом извршења обавеза.

Дужност обавештавања суда

Члан 55.

Повереник је дужан да након истека условног отпуста обавести надлежни суд о испуњености обавеза.

Ако кривицом осуђеног извршење обавеза не отпочне у року од 15 дана од дана израде програма или осуђени не испуњава обавезе које су му одређене, односно испуњава их делимично, Повереник је дужан да одмах о томе обавести надлежни суд.

У случају из става 2. овог члана надлежни суд ће у року од осам дана донети одлуку о опозиву условног отпуста или обавестити Повереника и осуђеног о наставку извршења условног отпуста.

Глава шеста

ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ ЛИЦУ ПОСЛЕ ИЗВРШЕНЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА

Услови за израду програма помоћи

Члан 56.

Ако служба за третман процени да постоји потреба за пружањем помоћи осуђеном након извршене казне затвора, или осуђени сам затражи помоћ, Повереник ће најкасније у року од месец дана пре отпуста започети израду програма помоћи.

Приликом израде програма помоћи Повереник сарађује са службом за третман и осуђеним.

Програм помоћи

Члан 57.

Програм помоћи је скуп мера и поступака које лице после извршене казне затвора добровољно прихвата, а који се примењује у циљу укључивања у живот на слободи. Програм помоћи се састоји од:

- 1) пружања помоћи приликом проналажења смештаја и исхране;
- 2) пружање помоћи у остваривању права на здравствену и социјалну заштиту;
- 3) давања савета у циљу усклађивања породичних односа;
- 4) пружања подршке и помоћи приликом проналажења запослења, односно довршавања школовања или стручног оспособљавања;
- 5) успостављања сарадње са надлежним центром за социјални рад у циљу давања новчане подршке за подмиривање најнужнијих потреба;
- 6) пружање подршке и помоћи у уздржавању од употребе опојних дрога и алкохола;
- 7) пружање других облика помоћи и подршке.

На израду програма помоћи сходно се примењују одредбе члана 10. овог закона.

Програм се обуставља, ако лице према којем се програм помоћи спроводи не сарађује.

Глава седма

ПРИМЕНА ПОСЕБНИХ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ВРШЕЊА КРИВИЧНИХ ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИМ ЛИЦИМА

Обавезно јављање повереничкој канцеларији

Члан 58.

Учинилац кривичног дела из члана 3. Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима („Службени гласник РС”, број 32/13, (у даљем тексту: учинилац)) дужан је да се лично јави надлежном Поверенику у року од три дана од дана извршења кривичне санкције која му је изречена.

Поступање Повереника

Члан 59.

Повереник је дужан да у року од три дана од дана јављања учиниоца отпочне припреме за извршење мера из члана 7. Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима и да успостави сарадњу са полицијом, професионалним саветовалиштима и установама, битним за спровођење програма извршења посебних мера.

Повереник је дужан да у року од осам дана од дана јављања учиниоца изради програм извршења посебних мера и да упозна учиниоца са програмом и са последицама неизвршења обавеза.

Програм из става 2. овог члана Повереник доставља суду који је донео одлуку, као и полицији, саветовалишту и установи из става 1. овог члана.

Обавештавање суда

Члан 60.

На захтев надлежног суда, Повереник у року од три дана доставља извештај о спровођењу програма извршења посебних мера.

У случају неизвршења посебних мера од стране учиниоца, Повереник је дужан да о томе обавести суд.

Пропис о извршењу ванзаводских санкција и мера

Члан 61.

Организацију и рад Повереника, извршење ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном, прекршајном поступку или другом судском поступку које се извршавају у заједници уређује министар надлежан за послове правосуђа.

Глава осма

НАДЗОР НАД ИЗВРШЕЊЕМ ВАНЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА И МЕРА

Стручни надзор

Члан 62.

Стручни надзор над извршењем ванзаводских санкција и мера обављају овлашћена лица у саставу Повереничке службе.

Овлашћено лице из става 1. овог члана може наложити мере и одредити рокове за отклањање уочених недостатака.

О обављеном надзору саставља се записник који може садржати и предлог мера за побољшање рада.

Записник о извршеном надзору доставља се руководиоцу Повереничке службе и директору Управе.

Пропис о вршењу надзора

Члан 63.

Пропис о начину вршења надзору над извршењем ванзаводских санкција и мера доноси министар надлежан за правосуђе.

Глава девета

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење прописа за спровођење закона

Члан 64.

Прописи из чл. 61. и 63. овог закона, донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог закона примењују се прописи донети према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11), ако нису у супротности са овим законом.

Ступање закона на снагу

Члан 65.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се по истеку три месеца од дана ступања на снагу.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, којим је, између осталог, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Систем алтернативних мера и санкција у већини земаља Европске уније је веома развијен. Чланство у Савету Европе и процес придруживања Европској унији подразумевају постојање читавог низа ванинституционалних мера и санкција. Наше друштво суочава се са потребом за широм применом алтернативних видова кажњавања, као и са унапређењем свих облика рада у овој области. У том циљу, 2006. године, Законом о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, број 85/05) уведене су одредбе којима је уређено извршење казне рада у јавном интересу, извршење условне осуде са заштитним надзором, а 2011. године су у Закон о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција уведене одредбе којима је уређено извршење казне затвора без напуштања просторија у којима осуђени станује, као и примена електронског надзора према окривљеном. У међувремену, усвојени су и правилници који су ближе уредили извршење ових казни. Пракса је показала потребу за доношењем прецизнијих одредби којима ће се боље уредити реализација алтернативних казни, како би њихово извршење било ефикасније, шире применљиво и како би се у потпуности исказале све предности оваквог вида кажњавања. Шира примена алтернативних санкција пружа бројне позитивне ефекте и могућности да се побољша ефикасност санкционисања починилаца кривичних дела. Такође, позитиван ефекат шире примене је и смањење броја осуђених лица у установама за извршење кривичних санкција, извршење алтернативних санкција је јефтиније и представља знатну уштеду за буџет. Искуство земаља, које већ дуги низ година реализују алтернативне видове санкционисања јасно указује да алтернативне казне утичу на смањење „криминалне инфекције” посебно код младих који се први пут јављају као извршиоци кривичних дела, што доприноси и смањењу рецидива. Алтернативне санкције омогућавају да се контролише и применом различитих метода коригује функционисање осуђеног, а да се он не искључује у потпуности из свог ширег социјалног окружења, да у многим ситуацијама сачува запослење и мање угрози и поремети свој породични статус. Овим законом треба да се ближе регулишу и поступци у постпеналном третману, као и пружање помоћи лицу након извршене казне затвора, што ће да олакша реинтеграцију осуђених у социјалну средину и да смањи ризик од поновног чињења кривичних дела. Прецизније уређење одредби о надзору над извршењем мера одређених уз условни отпуст ће допринети да условно отпуштање осуђених у потпуности испуни своју сврху, односно на прави начин допринесе ефикасној реинтеграцији осуђених, што ће се позитивно одразити и на број судских одлука о условном отпуштању. Ово све добија на значају због сталног раста криминалитета и броја осуђених, као и зато што се ризик од поврата увећава уколико се не створе услови да се од укупног броја бивших осуђених лица, већи део правовремено успешно реинтегрише у друштвену заједницу. Један од услова успеха на овом пољу јесте организовање активности којима се смањује социјална искљученост бивших осуђених лица.

Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера предвиђено је унапређење законске регулативе која је неопходан предуслов за унапређење алтернативних санкција и успешну ширу примену свих ванзаводских санкција и мера у складу са Пробационим правилима Савета Европе. Ово се не може постићи изменама постојећег Закона о извршењу кривичних санкција, већ је неопходно у посебном закону на целовити начин регулисати извршење ванзаводских санкција и мера. Потребно је да се овај закон усвоји по хитној процедури имајући у виду све наведене предности од алтернативних видова кажњавања, као и потребу да се уреде начини реализације посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима, које су одређене већ усвојеним законом, који је немогуће применити у пракси, без ближег одређења, а које ће бити садржано у овом закону. Посебним законом је једино могуће успоставити осетљиву равнотежу између потребе да се друштво адекватно заштити од починилаца кривичних дела, а да се они казне ванзаводским санкцијама уз поштовање свих међународних стандарда у области људских права, а посебно Пробационих правила Савета Европе.

Модел закона је у основи идејно био инспирисан законодавством земаља са развијеним традицијама у примени алтернативних облика кажњавања, али је прилагођен нашим условима и нашем законодавству. Потпунији услови за примену Закона о извршења ванзаводских санкција и мера, биће омогућени доношењем пратећих подзаконских аката.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У Глави првој, (чл. 1. до 3.) Закона прописан је садржај закона који се односи на поступак извршења ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном и прекршајном поступку које се извршавају у заједници, прописује се сврха и садржај послова извршења, начин извршења тих послова. Извршавање послова извршења ванзаводских санкција су дати у члану 3. овог закона, где је прецизирано да послове извршења обавља Повереничка служба у Управи за извршење кривичних санкција, при министарству надлежном за правосуђе. Послови извршења се обављају преко повереничких канцеларија, које су основане за подручје територијалне надлежности једног или више виших судова. Месно је надлежан државни службеник – повереник, из повереничке канцеларије најближе месту пребивалишта односно боравишта лица укљученог у извршење.

У Глави другој, (чл. 4. до 10.) Закона прописан је положај лица укљученог у извршење, тако што се јамчи право на поштовање достојанства, забрањује сваки облик дискриминације, гарантује заштита права прописаних Уставом, потврђеним међународним уговорима и опште прихваћеним правилима међународног права.

Одређени су послови пробације извршења, који обухватају следеће области рада: праћење извршења обавеза према одлуци јавног тужиоца, када се у односу на осумњиченог одлаже кривично гоњење, као и када се такве обавезе спроводе у вези са закљученим споразумом о признању кривичног дела; праћење извршења мере забране напуштања стана, са или без електронског надзора и мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем; организација, спровођење и праћење извршења казне рада у јавном интересу и заштитног надзора код условне осуде; организација, спровођење и праћење извршења казне затвора у просторијама у којима осуђени станује; надзор над условно отпуштеним лицем; пружање подршке и помоћи лицу после извршене казне затвора и примена

посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима.

Лице укључено у извршење има право на заштиту личности и тајности личних података. Сви подаци о лицу укљученом у извршење евидентирају се и чувају у досјеу поступања који води повереник. Поступање са лицима у поступку извршења ванзаводских санкција и мера мора да буде у складу са правилима психолошке и педагошке службе, а посебно у складу са Пробационим правилима Савета Европе. У складу са тим предвиђена је судска заштита лица укључених у извршење коју обезбеђује судија за извршење.

У Глави трећој, (чл. 11. до 16.) Закона, прописан је надзор извршења обавеза према одлуци јавног тужиоца о одлагању кривичног гоњења

Када јавни тужилац донесе одлуку о одлагању кривичног гоњења, надзор над извршењем обавеза које су одређене окривљеном обавља повереник. Повереник је дужан да у предвиђеном року изврши све потребне припреме за извршење одлуке тужиоца и да успостави сарадњу са установама и организацијама у циљу реализовања исте. О току извршавања обавеза повереник редовно извештава надлежног тужиоца.

У Глави четвртој, (чл. 17. до 19.) Закона, уређен је надзор над извршењем мере кућног притвора, као и надзор над извршењем мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем. Регулисана су права и обавезе окривљених, као и начин рада повереника, што ће све бити прецизирано одговарајућим подзаконским актима.

Поред тога, у истој глави, односно у чл. 20. до 33. Закона, дате су одредбе које уређују реализацију и праћење извршења казне кућног затвора, са или без електронског надзора, одређена су права и обавезе осуђених, поступци рада повереника. Таксативно су наведени разлози због којих осуђени може молбом да се обрати директору Управе ради одобрења за напуштање просторија у којима извршава казну кућног затвора. Регулисано је поступање повереника у случају злоупотребе додељених права од стране осуђеног.

У чл. 34. до 37. Закона уређен је начин извршења условне осуде са заштитним надзором, права и обавезе осуђеног, као и начин рада повереника.

У чл. 38. до 43. Закона регулисано је извршење казне рада у јавном интересу, начин одређивања послодаваца код којих може да се реализује казна рада, врста послова, права и обавезе осуђених, као и обавезе и начин рада повереника.

У чл. 44. до 55. Закона прописано је да уколико суд наложи одређене мере уз условни отпуст, које је осуђено лице дужно да реализује у одређеном року, надзор над условно отпуштеним лицима обавља повереник, који је дужан да о свему у предвиђеним законским роковима обавештава суд који је донео одлуку о условном отпусту.

У Глави шестој, (чл. 56. и 57.) Закона регулисано је пружање помоћи лицу после издржане казне затвора. За многе осуђенике напуштање установе за извршење кривичних санкција по издржаној казни затвора и наставак живота у друштвеној заједници је догађај праћен бројним неизвесностима. У ситуацији могуће нарушених односа са породицом и пријатељима, без или са ослабљеним друштвеним контактима, без одговарајућег смештаја, без посла и средстава за живот, од бившег осуђеника се очекује да се равноправно укључи у заједницу и да делује на друштвено прихватљив начин.

Тешкоће у суочавању са наведеним проблемима често доводе до поновног чињења кривичног дела, односно рецидива у криминалном понашању.

Одговорно друштво, које настоји да смањи ризике да бивша осуђена лица наставе са криминалном делатношћу мора створити услове за континуирану подршку тим лицима како би лакше превазишли проблеме са којима се могу суочити у новим условима. Овај значајан сегмент кривичноправне заштите којим се поспешује прилагођавање бившег осуђеног лица захтевима друштвене заједнице (социјална реинтеграција) и његово укључивање у друштво (социјална инклузија), треба да реализују повереници.

У Глави седмој, (чл. 58. до 60.) Закона су уређена права и обавезе повереника током вршења наложеног надзора од стране суда, као и учинилаца кривичних дела из члана 3. Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима. Починилац кривичног дела, након издржане казне затвора, дужан је да се јави надлежном поверенику у року од три дана од дана извршења кривичне санкције која му је изречена. У чл. 61. Закона прописано је да министар надлежан за послове правосудја доноси подзаконски пропис којим се уређује организација и рад повереника, извршење ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном, прекршајном поступку или другом судском поступку које се извршавају у заједници.

У Глави осмој, (чл. 62. до 63.) Закона регулисан је стручни надзор над извршењем ванзаводских санкција и мера, који обављају стручна лица групе за надзор у саставу Повереничке службе.

У Глави деветој, (чл. 64. до 65.) Закона прописан је рок за доношење подзаконских прописа. Такође, одређено је ступање на снагу и почетак примене овог закона. Предвиђено је да се закон примењује по истеку три месеца од дана ступања на снагу, како би се у међувремену створили неопходни услови за његову примену.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства, с обзиром да су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2014. годину.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се закон доноси по хитном поступку ради испуњења међународних обавеза које проистичу из чланства Републике Србије у Савету Европе, које се односе на испуњавање стандарда извршења кривичних санкција према лицима лишеним слободе.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Одређивање проблема које Предлог закона треба да реши

Важећи Закон о извршењу кривичних санкција донет је 29. септембра 2005. године („Службени гласник РС”, број 85/05), а ступио је на снагу 1. јануара 2006. године. Законом о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција из 2009. и 2011. године („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 31/11) извршено је усклађивање текста овог закона са новим Уставом РС и европским правним стандардима из области извршења кривичних санкција. Алтернативне санкције и мере се извршавају у заједници, њихова природа се значајно разликује од заводских санкција и мера, што захтева израду новог закона, којим би се прецизније уредило њихово извршење.

Предложеним Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера, уређује се поступак извршења ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном и прекршајном поступку које се извршавају у заједници, прописује се сврха и садржај послова извршења, начин извршења тих послова и положај лица укљученог у извршење ванзаводских санкција и мера.

Систем алтернативних мера и санкција у већини земаља Европске Уније је веома развијен. Чланство у Савету Европе и процес придруживања Европској Унији подразумевају постојање читавог низа ванинституционалних мера и санкција. Наше друштво суочава се са потребом за широм применом алтернативних видова кажњавања, као и са унапређењем свих облика рада у овој области.

Управа за извршење кривичних санкција од 2009. године је почела да реализује алтернативне санкције, најпре у Београду, а затим и у још неким градовима Србије. Пракса је показала потребу за доношењем прецизнијих одредби којима ће се боље уредити реализација алтернативних казни, како би њихово извршење било ефикасније, шире применљиво и како би се у потпуности исказале све предности оваквог вида кажњавања. Најважнији разлози за ширу примену алтернативних видова кажњавања је обезбеђивање равноправног положаја свим починиоцима кривичних дела, на територији целе земље и стварање услова да изречене казне у највећој мери испуне сврху кажњавања на ефикасан и рационалан начин.

Шира примена алтернативних санкција пружа бројне позитивне ефекте и могућности да се побољша ефикасност санкционисања починилаца кривичних дела. Такође, позитиван ефекат шире примене је и смањење броја лица у установама за извршење кривичних санкција, извршење алтернативних санкција је јефтиније и представља знатну уштеду за буџет. Искуство земаља, које већ дуги низ година реализују алтернативне видове санкционисања јасно указује да алтернативне казне утичу на смањење „криминалне инфекције” посебно код младих који се први пут јављају као извршиоци кривичних дела, што доприноси и смањењу рецидива. Алтернативне санкције омогућавају да се контролише и применом различитих метода коригује функционисање осуђеног, а да се он не искључује у потпуности из свог социјалног окружења, да у многим ситуацијама сачува запослење и мање угрози и поремети свој породични статус. Овим законом ће се уредити праћење извршења обавеза према одлуци јавног тужиоца, када се у односу на осумњиченог одлаже кривично гоњење, као и спровођење обавеза по пресуди донетој на основу закљученог споразума о признању кривичног дела, што доприноси, између осталог рационализацији судског поступка.

Овим законом треба да се ближе регулишу и поступци у постпеналном третману, пружање помоћи лицу након извршене казне затвора, што ће да олакша реинтеграцију осуђених у социјалну средину и да смањи ризик од поновног чињења кривичних дела. Прецизније уређење одредби о надзору над извршењем мера одређених уз условни отпуст ће допринети да условно отпуштање осуђених у потпуности испуни своју сврху, односно да на прави начин допринесе ефикасној реинтеграцији осуђених, што ће се позитивно одразити и на број судских одлука о условном отпуштању. Ово све добија на значају због сталног раста криминалитета и броја осуђених, као и зато што се ризик од поврата увећава уколико се не створе услови да се од укупног броја бивших осуђених лица, већи део правовремено успешно реинтегрише у друштвену заједницу. Један од услова успеха на овом пољу јесте организовање активности којима се смањује социјална искљученост бивших осуђених лица.

2. Циљ који се постиже

Унапређењем алтернативних санкција, успешнијом и широм применом ванзаводских санкција и мера, у многоме се побољшава ефикасност казненог система земље. У циљу унапређења примене алтернативних видова кажњавања, а у складу са Пробационим правилима Савета Европе и другим важећим међународним документима било је потребно израдити нови закон. Ово се не може постићи изменама постојећег Закона о извршењу кривичних санкција, већ је неопходно у посебном закону на целовити начин регулисати извршење ванзаводских санкција и мера.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

Остваривање постављених циљева није могуће без одговарајућег законског оквира за чију израду је неопходно доношења новог закона. Нови закон је потребан с обзиром на специфичност ванзаводских санкција и мера у односу на казне и мере које се извршавају у пеналним установама. Радна група, формирана од стране Министарства правде и државне управе, имала је задатак да предложи измене Закона о извршењу кривичних санкција и да изради предлог Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, јер је јасно да је неопходно одвојеним законима уредити овако различите видове кажњавања. Утврђена је неопходност измене великог броја постојећих законских норми, као и потреба усвајања нових, савременијих, законских решења, која ће допринети повећању ефикасности изречених казни и позитивно ће се одразити на смањење рецидивизма. Радна група је, током свог рада, разматрала сва могућа решења за остваривање постављених циљева. При томе су разматрани важећи закони и подзаконски акти. Такође су разматрана законска решења неких земаља, бивших република СФРЈ, као и закони и позитивна пракса европских земаља, са дугом традицијом у примени алтернативних видова кажњавања.

Ова радна група је становишта да је усвајање новог закона, у складу са савременим тенденцијама, које су, у области примене ванзаводских санкција и мера, добиле своју практичну примену и потврду кроз остваривање добрих резултата у већини европских земаља.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Управа за извршење кривичних санкција, са почетком примене Законика о кривичном поступку, мора да реализује судске и тужилачке одлуке, које до сада нису примењиване и нису уређене постојећим Законом о извршењу кривичних санкција, првенствено се мисли на извршење одлука изречених применом опортунитета. Поред тога, уводе се нови институти, као што је

надзор над условно отпуштеним лицима, пружање подршке и помоћи лицима после извршене казне затвора, и примена посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима. Није било могуће потпуно нове институте успешно уредити изменом постојећег закона, посебно кад се узме у обзир да је постојећим законом недовољно уређено извршење и до сада примењиваних облика алтернативних санкција и мера.

Модел закона је у основи идејно инспирисан законодавством земаља са развијеним традицијама у примени алтернативних облика кажњавања, али је прилагођен нашим условима и нашем законодавству.

Предложеним законом уређује се поступак извршења ванзаводских санкција и мера изречених у кривичном и прекршајном поступку које се извршавају у заједници, прописује се сврха и садржај послова извршења, начин извршења тих послова и положај лица укљученог у извршење. Прецизирано је да послове извршења ванзаводских санкција и мера обавља Служба за алтернативне санкције у Управи за извршење кривичних санкција, при министарству надлежном за правосуђе. Послови извршења се обављају преко повереничке канцеларије, која је основана за подручје територијалне надлежности једног или више виших судова. Месно је надлежан државни службеник – повереник, из повереничке канцеларије најближе месту пребивалишта односно боравишта лица укљученог у извршење.

Током послова извршења повереничка канцеларија сарађује и размењује битне податке са органима државне власти, научним установама, органима локалне заједнице, невладиним организацијама и другим институцијама које су од значаја за обављање њихових послова.

Послови извршења су прецизирани овим законом и обухватају следеће области рада:

1) праћење извршења обавеза према одлуци јавног тужилаштва, када се у односу на осумњиченог одлаже кривично гоњење, као и када се такве обавезе спроводе у вези са закљученим споразумом о признању кривичног дела;

2) праћење извршења мере кућног притвора, са или без примене електронског надзора и мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицем;

3) организација, спровођење и праћење извршења казне рада у јавном интересу и заштитног надзора код условне осуде;

4) организација, спровођење и праћење извршења казне кућног затвора са или без примене електронског надзора

5) надзор над условно отпуштеним лицем;

6) пружање подршке и помоћи лицу после извршене казне затвора, и

7) примена посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима.

5. На кога и како ће утицати предложена решења?

Предложена решења у предлогу овог закона ће имати утицаја на рад судова у кривичним и прекршајним поступцима, на рад јавних тужилаштва, на рад Управе за извршење кривичних санкција, у смислу смањења броја осуђених лица која издржавају затворске казне или мере притвора, као и на све грађане обзиром да је извршавање алтернативних санкција и мера далеко јефтиније од

затворских казни и захтева мања материјална издвајања из буџета. Такође, пружање подршке и помоћи лицима после извршене казне затвора, као и примена посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима, би требало да наше друштво учини безбеднијим.

6. Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Закон неће изазвати посебне трошкове грађанима и привреди, односно малим и средњим предузећима.

7. Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове његове примене?

Из више разлога може се основано очекивати да ће позитивни ефекти доношења Закона оправдати трошкове које ће он евентуално створити. Не ради се при томе о трошковима према грађанима и привреди, односно малим и средњим предузећима већ о евентуалним непредвиђеним трошковима, а који ће се распоредити у оквиру одобрених буџетских средстава.

Пример за то је шира примена санкције рада у јавном интересу чиме би се оствариле значајне и несумњиве користи како за починиоце кривичних дела тако и за државу. У кратком временском периоду, путем уштеда на име трошкова издржавања затворских казни и користи од рада у јавном интересу, евентуални издаци би били компензовани, и истовремено би се створили предуслови за дугорочну друштвену корист.

Други пример остваривања значајне користи јесу очекивани резултати смањења рецидивизма, кад се законом уреди начин пружања помоћи лицима након издржане затворске казне. Статистички је доказано да се у 70 % случајева осуђено лице поново јавља као извршилац кривичног дела, у првих шест месеци након изласка са издржавања затворске казне. На тај начин не само да ће се смањити број лица лишених слободе, већ ће се и друштво учинити безбеднијим.

8. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Предлогом Закона, с обзиром на материју коју уређује, директно се не подстиче стварање нових привредних субјеката или тржишна конкуренција. Међутим, ефикаснијом применом алтернативних санкција, локалне самоуправе добијају активнију улогу у спровођењу закона, што ће резултирати и подизањем свести код привредних и свих других субјеката и грађана, чиме се стварају предуслови за јачање владавине права, за стварање бољег тржишног амбијента у коме би се закони поштовали, а пословни односи развијали по правилима слободног тржишта и тржишне конкуренције.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

Одржана је јавна расправа за стручну и ширу јавност у децембру месецу 2012. године, када је представљен предлог Закона о извршења ванзаводских санкција и мера, као и експертски извештај проф. др Милана Шкулића, професора правног факултета у Београду о усклађености радне верзије закона са постојећим законима који уређују ову област. На јавну расправу су позвани управници и запослени из казнено поправних установа, заинтересовани представници органа и организација, правосудних органа, међународних организација, невладиних организација и удружења, професори и други заинтересовани органи, установе и организације. Одређено је постављање

текста радне верзије закона на сајту Министарства правде и државне управе и начин достављања примедба, предлога и сугестија. Нацрт закона је послат на мишљење Савету Европе, а добијене препоруке је радна група размотрила, тако да је овај Предлог резултат спроведене јавне расправе и добијених препорука експерата Савета Европе. Предлог закона у образложењу садржи разлоге опредељења за одговарајућа решења, а након што је сваки предлог, сугестија и примедба претходно размотрена при чему је велики број њих и уважен и унет у коначну верзију предлога закона.

10. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава?

У циљу спровођења Закона неопходно је предузети законодавне и организационо-институционалне мере, ширење мреже повереничких канцеларија, као и отварање нових радних места за извршавање алтернативних санкција и мера.

Биће организована обука за носиоце правосудних функција у вези са изменама постојећих и новим законским решењима. Такође, биће организоване обуке за поверенике и друге непосредне извршиоце који реализују алтернативне санкције и мере. Ово ће се делимично реализовати у склопу ЕУ Пројекта за унапређење алтернативних санкција у Републици Србији који се реализује од 12.09.2011. године, а предвиђено трајање пројекта, након одобреног продужења, је до 11.07.2014. године. У склопу овог пројекта је Србији донирана опрема за електронски надзор који се примењује током извршења казне кућног затвора или мере кућног притвора.

Спровела би се одговарајућа обука овлашћених органа и обезбедили други услови за несметану примену овог Закона.

Потребно је предузети одговарајуће организационе мере како би се на консултативни начин благовремено сви прописи који уређују ову област ускладили са овим законом.